

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN,
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

6e jaargang, nr 1, januari 1977.

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING.

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer zijn leden uit te nodigen op de jaarlijkse Algemene Vergadering die doorgaat op

donderdag 27 januari 1977 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. afdeling Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende (recht over de Volksbond).

Programma

- 20 uur : Toespraak door de heer A. Van Iseghem, voorzitter en hulde aan de overleden leden. Jaarverslag 1976 door de heer Dreesen, secretaris.
Financieel verslag door de heer Vermeersch, penningmeester.
Rondvraag.
- 20.30u : "OOSTENDE NA WERELDOORLOG II", filmvoorstelling door de heer N. HOSTYN.
- 21.30u : "DE JAARLIJKSE VEILING VAN DE PLATE" onder leiding van de ondervoorzitter de heer Omer Vilain.

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Daar de veiling uitsluitend aan leden is voorbehouden zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet leden, die zich in orde willen stellen met hun lidmaatschap, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B.D.

DE JAARLIJKSE VEILING.

Om op de algemene vergadering en tot de veiling van donderdag 27 januari a.s. toegelaten te worden dienen de leden in het bezit te zijn van hun lidkaart 1977.

Al wie stukken in verband met Oostende of kust (boeken, brochure programma's, catalogi, affiches, prenten, kaarten, foto's, borden, enz.) kan dit melden aan onze ondervoorzitter O. Vilain, Rogierlaan, 38, bus 11, 8400 Oostende.

JAARPROGRAMMA 1977.

donderdag 27 januari 1977 - 20 uur

OOSTENDE NA DE TWEEDE WERELDOORLOG
Filmvoorstelling door de heer N. HOSTYN

JAARLIJKSE VEILING VAN DE PLATE
onder leiding van de heer O. VILAIN

donderdag 24 februari 1977 - 20.30u

STONE-LUCHTVAARTSTATIE
Voordracht met dia's door de heer W. MAJOR

donderdag 24 maart 1977 - 20u30

VIJFKWART EEUW MALE, voordracht met dia's
door de heer F. GEVAERT

donderdag 28 april 1977 - 20.30u

OOSTENDE CARNAVAL en IK, ENSOR
Filmvoorstelling gecombineerd met een audiovisueel
spektakel in herdenking van JAMES ENSOR. Ingeleid door
de heer F. EDEBAU, Stadsconservator

donderdag 26 mei 1977 - 20.30u

EDELSMEDEN EN HUN KUNST TE BRUGGE EN IN WEST-VLAANDEREN
Voordracht met dia's door de E.H. C. DENORME

zondag 19 juni 1977 - 8.30u

STUDIEBEZOEK AAN DE WESTKUST
Bezoek aan het Vissersmuseum, het Florishof en het Orgel-
museum te Koksijde. Onder leiding van de heer J. DREESEN

donderdag 22 september 1977 - 20.30u

HEEMKUNDE ALS VRIJETIJD SBESTEDING
Voordracht door de heer D. VERSTRAETEN, Eindredacteur
van ONS HEEM

donderdag 27 oktober 1977 - 20.30u

HET WESTVLAAMS DIALEKT
Voordracht door de heer F. DEBRABANDERE

donderdag 24 november 1977 - 20.30u

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS
Voordracht met dia's door de heer N. HOSTYN

vrijdag 16 december 1977 - 19.30u

OOSTENDSE LIEDERBUNDEL met medewerking van het
LOZE VISSERTJE
voorafgegaan door ons jaarlijks etentje.

JEUGDHERINNERINGEN II - DE "VIELODROM" EN OMGEVING.

Tijdens de eerste W.O., en enkele jaren daarna, speelde ik op de Nieuwpoortse Steenweg tussen de Rentenijsstraat en het tramdepot. Zoals talloze andere hoekjes is ook dat geliefd stukje Oostende grondig veranderd.

Aan de noordkant zijn o.m. verdwenen : de winkel (hoek Maria Theresiastraat) van ("de zotte") Navez die zijn klanten altijd hardnekkig belegerde met : "Niets anders nodig ? 'k Heb nog goeie dit en dat en dat ...". Westwaarts : het spekkewinkeltje van Dikke Louise wier corpulentie de kwaliteit van haar snoepgoed schaadde ; de "beenhouwerij" van Kint waar ik zo vaak een half pond smout moest halen, verstrooid een halve kilo vroeg en thuis dan een "chifa" kreeg ; de winkel van fotograaf G. Teirlinck, met die trapjes waar het zo gezellig schuilen was.

En wat een metamorfose aan de overkant ! Geen spoor meer van het café van aannemer Marest die tegen zijn klanten op het biljart met zijn vingers caramboleerde. Weg : de fietsenzaak van Mares waar ik mijn eerste fiets kocht. Weg ook : het Vincentius Ferreriusgesticht (alias het Weeshuis) dat de plaats heeft geruimd voor de Sint-Jozefskliniek. Boven de groezelige poort van het vroegere gesticht stond een engel met een bazuin in een Laatste-Oordeel-houding die mij lange tijd schrik heeft ingeboezemd.

De winkel van melkboer Brouckaert, wiens paard van op de steenweg door de gang, opzij, naar zijn stal trok, werd door een zoon omgetoverd in een bloemenzaak. In het huidige Tramhuis bevond zich de populaire Cinéma des Familles waar het de zondagnamiddag wriemelde van het kleine grut. We hebben er avonturenfilms gezien in feuilletonvorm soms over dertig weken verspreid en ademloos onze eerste vedettes bewonderd, o.a. Elmo Lincoln als Stengaree. Wat een monetaire ramp was dat toen de toegangsprijs van 0,50 op 0,60 F. werd gebracht. Waar moesten we die 10 centiemmen halen ?

Vergeefs zoek je naar de bakkerij van Morlion (toen nr 75), de beenhouwerij van Zielens (79), de garelmakerij van Bonte (85), waar ook een tijdje petroleum verkocht werd (de twee zoons Bonte zetten nu in nr 81 een gewijzigde bedrijvigheid voort, maar Mon maakt geen garelen meer). Gelikwideerd ook : de drankwinkel van Seynaeve (91), de barbierzaak van Wanket (93), waar lange tijd mijn haren geknipt werden, het schoenmakersbedrijf van Cheyns, in de wandel Cisse Connee (wiens dochter Margriet het slachtoffer geworden is van de beruchte moord in de duinen).

Onkennelijk verbouwd is het volgende gedeelte tot aan de Steenbakkersstraat. Weggegoocheld het lage huis (naast Cheyns) waar Titeca woonde, een oud ventje dat soms voor ons vertelde ; de woningen van Kerckaert en Denecker waar ze herhaaldelijk -ik vond het een fijn spektakel- met een primitief toestel het water uit de kelder pompten. Verder op de Steenweg, aan de overkant van "Den IJsput" (zie vorige bijdrage), de "garre" (schameler dan de huidige voorbij de Steenbakkersstraat), de stalmelkerij van Mortier, de loodgieter Vander Ghote, de schilder Mollet... Slechts één getuige staat nog, bouwvallig overeind : het hoekhuis aan de Steenbakkersstraat uit 1892, een van de oudste woningen uit de wijk. Verdwenen ook de "fontein" in de Steenbakkersstraat, dicht bij de hoek, waar ik soms water ging halen : met twee emmers en ... een hoepel !

Aan de noordkant van de steenweg, tussen Sportstraat, tramdepot en hippodroom lag toen ons paradijs. Sinds lang reddeloos verloren. Het werd verkaveld en doorsneden door de kromme De Cuyperstraat. Aan de kant van de steenweg verrees het grote huis van Dr. Reynaert en op de hoek van de Sportstraat de opvolger van de Cinéma des Familles : de pretentieuze Odeon (later Roxy genoemd) in wiens kelders we tijdens de tweede W.O. nog geschuild hebben. Dat alles is nu opgeslorpt door een lijvige "Olifant".

Maar tot circa 1922 lag daar een open terrein vol putten en bulten, de eigenlijke ruïnes van de (al vóór 1914) verdwenen wielersbaan, daar aangelegd in 1894. Naar zijn vroegere functie heette dat stuk braakland "de vielodrom" waaraan trouwens de Velodroomstraat die er op uitliep, herinnert. De oorspronkelijke houten afsluiting (welgekomen brandhout in oorlogstijd) was al gauw afgebroken zodat we van p de steenweg daar ongehinderd toegang hadden. Voor de jongens uit de buurt was de "vielodrom" met de aangrenzende Sportstraat -wij woonden daar rechtover- een ideaal speelterrein. Rondom de centrale diepte, waarin 's winters veel water stond, groeide er gras (waarop ook gebleekt werd) zodat we er naar hartelust konden stoeien. Wij (met o.a. de Morlions en de Vander Ghotes, respectievelijk de latere bekende bakkers en loodgieters) speelden er "boeren en wilden", "gendarm en dief" en staken er allerlei kattedwaad uit. In de "kuip" hebben we zelfs gevaren met de vloer van een kar die we als vlot gebruikten.

Aan de rand van de "vielodrom", bij de steenweg, lag een weg van aarde en gestampte sintels. Daar ook haalden we ons hartje op aan allerlei spelen, afwisselend volgens de seizoenen.

Allereerst met de "top", waarvan er twee modellen waren : een "appel" en een "peer". Het spel bestond er in uit een putje, in een cirkel waarin je de draaiende tol moest gooien, de stukken van 1 en 2 centiemen ("duitjes" en "sings") met de pin eruit te stoten. Die pin moest natuurlijk stevig staan en sommige gevorderden verspreidden de wetenschap dat je ze met een paardevijg veel vaster kon zetten. Het gaf een triomfantelijk gevoel de top van je tegenstander uit de cirkel te knotsen met een "kieskèze" of een "kaksmete".

Met de "marbels" speelden we "zaadje" en "stek en palme". In het eerste geval moest je met een "kette" (of "bolkette") de knikkers uit een cirkel jagen. Bij "stek en palme", vooral gespeeld in de goot van de Sportstraat, moest je de kette van de tegenstander raken en, als je kon, de afstand tussen de twee ketten overspannen met uitgestrekte vingers. Naargelang van de overeenkomst kreeg je bij "stek" bv. 1 knikker en bij "palme" 2. Lag er een hindernis (steentje, stokje, papiertje, enz.) vóór je kette, waardoor je tegenstander hem moeilijk kon raken, dan had je het recht dat te laten liggen door te roepen : "geen wus" (of : wurs ?), een woord dat ik niet kan thuisbrengen. (x)

Soms schakelden we over op de "anderwat" en de "kallewat", d.w.z. op het pinkelen. De "anderwat" is het puntig houtje (pinkel of pinker) dat met een stok, de "kallewat" wordt weggeslagen. Wie de anderwat het verst sloeg, won. Hierbij werd de afstand gemeten met de kallewat.

(x) De Bo (Westvlaams Idioticon), noch Desnerck (Oostends Woordenboek) vermelden het.

Heel wat opwindender was "potje klets". Eigenlijk was dat een spel om je vaardigheid te tonen in het gooien (of kletsen) met stenen naar een blikken pot. Maar "potje klets" werd vooral gecombineerd met verstoppertje spelen waarbij de pot van op een bepaald punt weggeslingerd werd. Die "hem" was, moest de pot, achterwaarts gaande, op zijn plaats brengen en de anderen zoeken op gevaar af dat een vluggerd de pot weer weg kon slingeren. Dan werd er geroepen : "De pot is weg !" en het spel begon opnieuw. Bij "potje karie" werd de pot weggetrapt. (zie ook R. Desnerck : Oostends Woordenboek onder "potsje klets", enz.)

Verder speelden we "katje boem" (iemand tikken met een bal) en "katjeduuk" rond de "teirlink", d.w.z. het huizenblok tussen Nieuwpoortse Steenweg, Sport-, Velodroom- en Frans Musinstraat. Af en toe deden we ook, met de harteklop, aan belletjetrek.

De (nog bestaande) blinde gevel van het hoekhuis aan de Sportstraat en de Nieuwpoortse Steenweg was een erg geliefkoosde pleisterplaats. Vaak zaten we er te kaarten ("eenentwientertje", "viergeliekertje", banken, liegen) of speelden we : "hamer, schoare, mes, lepel of fersjette". Je had er minstens drie man voor nodig. Een "buukstoander", met zijn rug tegen de muur, een tweede diep gebogen tegen hem steunend en een derde die op diens rug zat. Nummer 2 moest de gebaren raden die nummer 3 boven hem maakte met de hand : hamer (vuist), schaar (gekruiste vingers), mes (uitgestoken wijsvinger), lepel (holte van handpalm), vork (twee middelste vingers uitgestoken). Een variante van dat spel was : "Cissen, Maarten of ronde" waarvan ik details en betekenis niet meer herinner.

Nogal brutaal was het nummertje dat "Eén, twee, drie dikke vette Cissen boembas" heette. Drie of meer jongens stonden achter elkaar, gebogen, tegen een "buukstoander" ; drie of meer anderen moesten op de rug van hun kameraden springen en er zich handhaven tot de laatste het refreintje : "Een, twee, drie .. enz." uitgekraaid had. Herhaaldelijk tuimelde dat labiele boeltje onder gejoel (en niet altijd zonder pijn) tegen de stenen.

Aan de overkant van onze strategische plek deponeerden we soms, ostentatief op een vensterbank, een gecamoufleerd vies pakje en loerden dan gespannen naar de reacties van een geïntrigeerde voorbijganger.

In "latere" jaren opereerden we ook in de hovingen van de galerijen (nadien een flink stuk gekrompen door de aanleg van de Astridlaan). We speelden er schuilevinkje in hoeken en struiken en hielden er soms loopwedstrijden rond de perken vol wilde rozen waarvan we de "appeltjes" (=de bottels) aten. Je won heel wat aan prestige als je op die monumentale leeuwen en vazen kon kruipen en er durfde afspringen.

Ha ! wat 'n zalige tijd is dat geweest voor ons, zorgeloze jeugd die kon spelen in open lucht. Maar ach, waar is dat allemaal heen ? Waar lopen nu onze hoepels ? Wie zie je nog touwtje springen ? Wie schiet er nog met een "klakkebusse" ? Wie speelt er nog met "santjes" en "kèzenutjes" (kersepitten) ? Wie trekt er nog met een stuk krijt een "perk" (een hinkelbaan) om er zijn "kaatje" secuur in rond te schoppen ? En wie zingt er nog aftelliedjes ? Ik citeer er hier nog een dat we veel gebruikten en dat niet vermeld staat bij Ary Sleeks (in zijn : Oude Oostendse Kinderrijmpjes en Volksliedjes) :

Op de hoek van de straat
staat er een soldaat
met de pijp in de mond
en de broek vol stront !

Gelukkig de kinderen die, zoals wij ... 60 jaar geleden, veilig en gezond nog op straat kunnen spelen. Wij hadden natuurlijk het on-schatbaar voordeel dat ze toen op de Nieuwpoortse Steenweg en in andere straten geen rodeo hielden met heilige koeien.

G. Billiet

CULINAIRE FOLKLORE. - OOSTENDSE HUTSEBOT.

Voor ons jaarlijks etentje hadden we in ons tijdschrift van oktober, ter goeder trouw, een echte OOSTENDSE HUTSEBOT met worst aangekondigd. Achteraf kreeg ik de opmerking dat de hutsebot uitstekend was maar niet echt Oostends. Daarvoor moesten er volgens onze gespreks-partner, een rasecht Oostendenaar, hele "koolblaars" inzitten.

Wij staken ons licht op bij enkele Oostendse dames waarbij bleek dat de opmerking klopte.

Oostendse Hutsebot wijkt af van de klassieke Vlaamse hutsebot doordat men de bladeren van een hele gekuiste groene kool losmaakt en hoogstens in twee snijdt, waarna de dikste nerven eruit gesneden worden. De overige groenten van de hutsebot, zijnde : vier rapen, drie wortelen, twee preien, een kleine selderijknol en een pastenaak worden gekuist en gewoon gesneden waarna ze samen met het vlees zijnde 500gr varkensschenkel (of varkenspoot), 250 gr doorregen spek en 500 gr rundsschenkel en de halve "KOOLBLOARS" worden opgezet met juist genoeg water dat de vaste bestanddelen voor de helft bedekt zijn. Men laat het geheel gedurende anderhalf uur zachtjes sudderen, voegt er de aardappelen bij en laat alles samen gaar worden. Het geheel wordt ongestampt opgediend met de stukken vlees duidelijk in 't zicht.

Een ander eigenaardigheid is te Oostende het zeer gekende recept van SCHAPENHUTSEBOT waarbij echter geen schapevlees tepas komt, wel varkensvlees. Samen met de ajuin en de aardappelen worden er echter wortelen en erwten in verwerkt. Smakelijk !

Opgetekend uit de mond van diverse Oostendse dames van de derde leeftijd, waaronder we vooral mevrouw DEMOL danken.
Juist na de HUTSEBOTMAAND 1976.

J.B. Dreesen

TWINTIG JAAR GELEDEN. II.

In aansluiting op het stukje van de heer S. IPPEL, in verband met de RODE KRUISSTRAAT loont het wellicht de moeite even aan te halen wanneer dit embleem voor het eerst te Oostende verscheen. Begin november 1867 werd de vlag van het Rode Kruis op het Militair Hospitaal in ontvangst genomen en voor het eerst wapperde deze vlag op het gebouw op 15 november 1867.

Daniël Farasyn

BOEKEN IN VERBAND MET DE ZEEVISSERIJ.

Het is wellicht toevallig, maar toch valt het op hoeveel boeken er in de jongste tijd over de zeevisserij verschenen zijn.

Voor de liefhebbers hebben we genoteerd :

Gaston en Roland DESNERCK : De Vlaamse visserij en vissersvaartuigen. Deel 1. De havens. Deel 2. De vaartuigen.

Dit standaardwerk in 2 delen, rijk geïllustreerd, enig in zijn genre, wordt niet alleen door de bouwers van scheepsmaquettes geapprecieerd, maar ook door allen die in de geschiedenis van onze visserij belangstellen. Prijs : 3.900 F. (Eigen Beheer).

Jules VAN BEYLEN en Charles MERMANS : Zeil en stoom op de Schelde ; 1851-1976.

In dit viertalig, rijk gedocumenteerd werk, dat natuurlijk Antwerpen en de Schelde van uit het oogpunt van de scheepvaart-historiek beter laat kennen, komt ook een hoofdstuk voor in verband met de Scheldevisserij. Prijs : 1.179 F. (Uitg. Antwerpen, Buschmann).

Johan BALLEGEER en Jean-Pierre BRAEMS : De visserij langs Vlaanderens kust in oude prentkaarten.

Dit boekje hebben we met zeer veel genoegen doorbladerd. De 116 oude prentkaarten met passende commentaar laat ons alle aspecten van de visserij langs onze kust ontdekken. Prijs : 325 F. (Zaltbommel, Europese Bibliotheek).

J.P. VAN DE VOORT : Vissers van de Noordzee ; Het Nederlandse visserijbedrijf in geschiedenis en volksleven.

Dit boek komend uit Nederland belicht talrijke aspecten van het visserijbedrijf die natuurlijk ook voor Vlaanderen gangbaar zijn. De auteur, wetenschappelijk medewerker aan het visserijmuseum te Vlaardingen, heeft talrijke hoofdstukken als folkloristische pareltjes met kennis van zaken geschreven. Prijs : 315 F. ('s-Gravenhage, Boekencentrum).

Freddy L. RIGAUX : Bijdrage tot de visserstaal te De Panne.

De schrijver heeft hier te boek gesteld de woorden die hij nog heeft kunnen terugvinden bij oudere vissers van de Westhoek. In zijn inleiding schrijft F. Rigaux dat De Panne in 1912 nog 97 kleine en 2 grote zeilvaartuigen bezat en in 1938 de vloot nog bestond uit 9 halfgedekte en 7 gedekte vaartuigen. Nu bestaat er geen visserij meer te De Panne, daarom was het hoogst tijd de woorden in verband met de zeevisserij, samen met hun betekenis en de fonetische uitspraak te noteren. Prijs : 225 F. (Lier, Van In).

P. VANDENBERGHE : Belgisch-Nederlandse zeemansalmanak 1977.

Deze belangrijke almanak, tevens onmisbaar documentatieinstrument voor alle vissersschepen, reders en officiële diensten is reeds aan zijn 39ste jaar.

De verdiensten van dit werk zijn algemeen erkend. Zoals we eerder reeds schreven zullen zelfs de vroegere jaargangen als historische documenten gezocht worden. Prijs : 650 F. (Oostende, Het Visserijblad).

O. V.

EEN TOEKOMST VOOR ONS VERLEDEN - MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE.

KAAISTRAAT 18.

Het bijzonderste gebouw in de Kaaistraat is ongetwijfeld nr 18. Het is wat men te Oostende gewoonlijk de KOAJSTROATE of de SCHOLE VAN DE KOAJSTROATE noemt. De echte naam is het St. Andreaslyceum.

Wat er aan dit gebouw het meest opvalt is de ingang in de zui-vere LOUIS XVI stijl. De brede omlijsting in blauwsteen staat op twee voetstukken uit hetzelfde materiaal. Het kader is rondom versierd met een dubbele geperleerde staaf. Aan de bovenzijde vormen de vierkantig uitgekapte hoeken een steun voor de bovendrempel. Ze zijn met een slinger verbonden aan een vierkant uitgehouwen stuk in het midden van de ingang waarop net als in de hoeken een rozette uitgewerkt werd. Daaronder staat een half verheven leeuwenkop met een ring in de muil. De deur zelf bestaat uit vier gemeleerde panelen verbonden met een effen middenstuk.

Deze ingang werd in 1919 door de Koninklijke Commissie voor Monumentenzorg geklasseerd "dans la troisième classe des édifices civils privés" zoals Carlo Loontjens het in zijn "Oostende Monumentale" uitdrukt.

Van deze monumentale ingang gaat de aandacht bijna automatisch naar het mooie smeedijzeren hekken. Een van de weinige smeedijzeren kunstwerken die onze stad nog rijk is. Want laten we ons geen illusies maken, 99 % van wat men in deze stad als smeedwerk aanziet is gewoon gietijzeren seriewerk.

Dit smeedijzeren hekken sluit het gebouw gedeeltelijk van het voetpad af. Het vormt een mooi geheel van kunstig in elkaar gesmede ringen. Het enige nadeel ervan is dat het teveel de aandacht vraagt en als zodanig de interesse voor het overige van het gebouw afleidt.

De evenwichtige opgebouwde gevel is gekroond met een fronton waarin een rond venster steekt. Het geheel wordt versierd door een dubbele kroonlijst. Spijtig genoeg kreeg de tand des tijds en het gebrek aan onderhoud ook hier vat op. De vensters van het gebouw hebben nog van die kleine typische ruitjes met smalle houten middenstukken. Opmerkelijk zijn ook de smeedijzeren steunen voor de vensters van het eerste verdiep. Zeer laag geplaatst bestaan ze net als het smeedijzeren hekken uit ineengewerkte ringmotieven waarop gietijzeren rozetten werden aangebracht.

Het links van deze gevel aangebouwd complex, dat tot in de Ooststraat en de St. Franciscusstraat reikt en het klooster en de kapel van de gemeenschap herbergt is werk van de gekende Oostendse architecten PIL en CARBON. Zij tekenden de plannen hiervan in het begin van deze eeuw, en lieten het gebouw in gele gevlamde baksteen uitvoeren. Het geheel leunt evenwichtig tegen voornoemde gevel aan. De klassering van de ingang van de Kaaistraat 18 was een uitzonderlijk gebeuren. Hierdoor wilde men voor de eerste maal aangeven dat het weinige dat in Oostende overbleef nodig bewaard bleef. Men scheen begrepen te hebben dat men niet ongestraft oude gebouwen, waarvan de eenvoudige maar mooie lijnen tot de verbeelding van iedereen spreken, kon blijven afbreken. Men scheen ook in te zien dat Oostende door zich te moderniseren het risico liep een banale en pretenzieuse stad te worden.

KAAISTRAAT 18

De sobere doch mooie gevel van het gebouw dat lange jaren het "Moederhuis" herbergde, en waarachter nu het ST.-Andreas lyceum naar vernieuwing tracht.

De verrassend mooie ingang in LOUIS XVI stijl die reeds in 1919 geklasseerd werd.

Een van de zeldzame stukken echt smeedwerk die in onze stad nog overblijven.

Tot daar deze beschrijving. Wij rekenden het tot onze plicht nog even een van de mooie gevels van onze stad in herinnering te brengen. Zoiets als een IN MEMORIAM KAAISTRAAT 18. Als U de kans ziet, gaat U dan nog even kijken, want binnen onafzienbare tijd staat hij er misschien niet meer. Dan kunt U nog hoogstens tegen uw kinderen of kleinkinderen zeggen "Hier stond ooit een van de zeldzame mooie ingangen van een oude Oostendse gevel met de restant van wat eens het echte smeedwerk was". En ze misschien in een volgende fotoalbum van Yvonne VYNCKE over het oude Oostende een foto tonen. Gelukkig dat die er dan nog is.

Zoals zovele zaken moet ook hier het mooie wijken voor de vooruitgang. Eigenlijk is het toch niet de vooruitgang, maar alleen het feit dat men de school wilde uitbreiden. Dat men wel subsidies kon krijgen voor een uitbreiding op de originele plaats maar geen voor nieuwbouw buiten de bebouwde kom, wat eigenlijk het ideale zou geweest zijn. Dan maar herbouwen ter plaatse. Maar dan was er voor de oude gevel geen plaats meer want hoe gaat die passen in een modern complex, en welke moderne architect gaat oplijnen met wat iemand lang voor hem bouwde. Nieuw en beter is immers de slogan.

Ergens blijft echter de hoop bestaan dat dit gebouw, eens de pracht van de Kaaistraat en een van de weinige gebouwen die in Oostende overblijven uit de Franse tijd, toch nog gespaard zou blijven !

J.B. Dreesen

A. VERBOUWE - ICONOGRAFIE VAN HET ARRONDISSEMENT OOSTENDE (1956).

Enkele gegevens zijn voor verbetering vatbaar. Hier volgen er enkele ten gerieve van de gelukkige bezitters van dit boek.

- 190 - Kunstveiling Holstein & Puppel - Berlijn
moet zijn : Verzameling R. Verbanck - Bredene
- 192 - Verzameling Cyril E. Kenny - Londen
moet zijn : Koninklijke Bibliotheek - Brussel
- 373 - Gezicht op stad en haven genomen van op zee
moet zijn : vanaf oostzijde van de havengeul
- 410 - Variante : "Entrée du Port d'Ostende"
De haveningang is niet afgebeeld en in werkelijkheid betreft het hier een schipbreuk op het Klein Strand.
De reddingsboot vaart uit naar het gestrand schip.
- 432 - Gezicht op de Oude Visserskaai
moet zijn : gezicht op de Handelsdokken
- 527 - Gezicht genomen vanuit de Sint-Jorisstraat
moet zijn : vanuit de Kerkstraat
- 622 - Oosterpark Musin
moet zijn : gelegen nabij de huidige Garnaaltrap
- 656 - Gezicht genomen in de richting van de Kapucienenstraat
moet zijn : richting Kaaistraat
- 927 - Getekend C.W. = Charles Wildt

Wie nog dergelijke kleine vergissingen of wijzigingen ontdekt bij andere nummers kan deze best melden.

R. Verbanck

ARCHITECT ANDRÉ DANIELS.

Het overlijden van deze 93 jaar oude Oostendse bouwmeester op 5 december 1976 ging zo goed als onopgemerkt voorbij : alleen de "Courrier du Littoral" wijdde enkele regels aan zijn nagedachtenis. Daarom nu, in onze reeks "Architecten van Oostende-Belle-Epoque" een op deze actualiteit ingaand "in memoriam André DANIELS", i.p.v. het geplande artikel over Antoine DUJARDIN, dat naar het volgende nummer verschuift.

André-Louis DANIELS werd op 4 mei 1883 te Oostende geboren als zoon van Auguste DANIELS en zijn vrouw Stéphanie STUBBE. Zijn architectenopleiding moet hij bijgevolg in de jaren 1900-1904 genoten hebben, in volle "Belle-Epoque" dus. Voor de Belgische bouwkunst was het de tijd dat de "Tweede Eclectische Periode" onder Leopold II hoogtij vierde als klassieke burgerlijke bouwstijl. Het is deze stijl, later verwerkt met rechtstreeksere Franse inspiratie, die we dan ook in de vroege scheppingen van DANIELS terugvinden.

Ongeveer 24 jaar oud was DANIELS een gevestigd architect. Hij woonde toen nog in de Kapellestraat 31. In de jaren 1906-1907 bouwde hij praktisch simultaan twee alleenstaande villa's te Bredene : "L'aube" en "Les Alouettes". Alhoewel bouwmeester was DANIELS zich wel bewust van de waarde van oude architectuur : In de hevige polemiek rond het al of niet slopen van de "Peperbusse" (1907-1908) nam hij het resoluut op voor het bewaren van de oude toren : In de "Echo d'Ostende" van 13.03.1908 verdedigde hij dan ook zijn standpunt in een bezielde pleidooi.

De opsomming van DANIELS' huizen te Oostende vormt een lange lijst : Als karakteristieke DANIELS-huizen noemen we het hoekhuis Euphr. Beernaertstraat-Dr. L. Colensstraat, het huis Jozef II straat, 44 met de loggia boven de koetspoort, Kerkstraat 45 in sobere Louis XV stijl ; allen met gevels in donkergrijs "plaqué". Het uiterst verzorgde hoekhuis Rogierlaan 24 sluit ook bij deze reeks aan. Een vroeg werk, en minder geslaagd, is het huis "De Vrede" (De Smet de Naeyerlaan 16), met klassiek grondplan en gevelindeling. Hier beoogde DANIELS duidelijk een combinatie van Vlaamse Renaissance-stijl met Louis XV-elementen.

DANIELS ontwierp ook enkele gebouwen van grotere afmetingen : zo het grote huizenblok met garage aan de H. Serruyslaan, tussen de Sint-Sebastiaanstraat en Witte Nonnenstraat. Van het reusachtige complex rest vandaag alleen nog het hoekdeel, kant Post en een eenzame kolom in bossagewerk, verloren tussen de gevels aan de H. Serruyslaan. Merk op hoe DANIELS in het hoekdeel vierkant en cirkel combineerde ! Het voormalig "Hôtel Exelsia Palace", later "Ville de Londres" nu "Mach 3" (hoek A. Buylstraat-Vlaanderenstraat) is een van de gebouwen waarin DANIELS de mogelijkheden van het gewapend beton prachtig uitspeelde. In 1929 tekende hij samen met de Franse architecten FLEGENHEIMER, BARD & GARELLA de plannen voor de "Thermae" (inhuldiging in 1933). Vermelden we vlug nog het "Opera Hotel" (Van Iseghemlaan 51) en "Pax" (Van Iseghemlaan 17), het verdwenen huis Karel Janssenslaan 21, een hoekhuis in de August Strackéstraat en het gekende gebouw "De Bolle" (Slijkenssteenweg).

Zijn privé-leven dan : DANIELS was gehuwd met Alice FRANCO (°1893), een dame die zich in allerlei liefdadigheidscomités verdienstelijk maakte. Zelf was DANIELS actief lid en later voorzitter van de "Cercle Littéraire". Hij woonde in zijn eigen huis, Square Clémentine 58, een stijlvol huis met voortuintje, de gevel bezet met ivorkleurige tegels en met rondboogvensters op het gelijkvloers. DANIELS interesseerde zich zeker voor het artistieke leven te Oostende : zo vonden we hem terug als lid van een JAN DE CLERCK comité.

Van 19 mei 1940 tot 21 december 1940 zetelde hij als gemeenteraadslid in de raad van Burgemeester SERRUYS : we zien DANIELS dan ook, poserend tussen de heren VROOME en POUPAERT op de groepsfoto die ANTONY van deze gemeenteraad maakte. (foto geëxposeerd in Heemkundig Museum). De vernielingen van 1940-45 noodzaakten herbouw op grote schaal terwijl de bevolkingsaan groei om uitbreiding van bouwzones schreeuwde. In de urbanisatie van het naoorlogse Oostende speelde de inmiddels meer dan 60 jaar oude architect nog een grote rol : Voor de herbouw van het nieuwe Kursaal diende DANIELS een project in (1946 ; afb. in KUSTBLAD van 8 sept. 1946). Hij voorzag een streng bouwwerk met een hoge toren in 6 versmallende geledingen. Uit de vele ingestuurde projecten werd tenslotte de voorkeur aan het project STYNEN-VIERIN gegeven. Ca. 1950 tekende hij ook de plannen voor een groep van 36 sociale woningen voor de groep "OOSTENDSE HAARD" (Goedheidstraat). Uit dit alles blijkt hoezeer DANIELS zich aanpassen wist aan de nieuwe esthetische idealen, en niet verstarde in wat men hem tijdens de opleiding had voorgeschoteld.

De laatste jaren leefde DANIELS eerder teruggetrokken. Zijn zondagnamiddagen reserveerde hij nog graag voor het bijwonen van een voetbalmatch. Zijn echtgenote begon steeds duidelijker tekens van geesteszieke te vertonen en dat bezorgde de oude man veel kopzorgen. Hij besloot zijn veel te groot geworden huis aan de Square Clémentine te verlaten en nam zijn intrek in de home "Royal Astrid". Het overlijden van zijn zieke vrouw op 4 juni 1976 verloor hem van zijn zorgen maar brak tevens zijn moreel. DANIELS verkocht zijn fotografisch archief, dat zelfgenomen foto's bevat van zijn bouwwerken, ook tijdens de constructie. De stukken die Bredene aangaan, kwamen in bezit van de Kring "Ter Cuere". Zo zagen we deze boeiende documenten geëxposeerd tijdens hun jubileumtentoonstelling in november 1976. De zaken betreffende Oostende, al even interessant, zijn nu in goede handen bij de privaatverzamelaar A.V.C. Het archief bevat foto's van zijn eigen woonhuis aan de Square Clémentine, de garage's aan de Serruyslaan, enz.

Op 5 december j.l. dan, overleed DANIELS in het Serruys'hospitaal. Daarmee is definitief een streep getrokken onder een hoofdstuk Oostendse architectuurgeschiedenis.

Nog een woord over André DANIELS als mild begiftiger van het Heemmuseum "De Plate" : Hij verrijkte de verzameling met enkele prachtige antiquiteiten : drie goudmuntweegschaaltjes, een gaaf gebleven mastwortel, een volksliedplakkaat "Kort en Lang" en een prachtexemplaar van een blauwglazen deegrol uit het Engelse Nailsea, versierd met maritieme motieven.

DANIELS' verwezenlijkingen zijn een diepere studie zeker waard.

Norbert Hostyn

ENIG ARCHIEFMATERIAAL OVER OOSTENDE TIJDENS DE FRANSE OVERHEERSING.

(1789 - 1815)

In 1960 werd aan Mevrouw M.-J. Tits-Dieuaide door de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis de opdracht toevertrouwd om een algemeen repertorium op te stellen van de dokumenten die de geschiedenis van België aanbelangen ten tijde van de Franse Revolutie en het Keizerrijk. Haar bevindingen werden opgenomen in de "Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis", deel 126, 1960, blz. CXXIII - CXCVI ; het verslag draagt als titel : "Les Archives Nationales à Paris et l'histoire de notre pays sous le régime français (1789-1815)".

De in aanmerking komende massa dokumenten is zeer aanzienlijk en enkele betreffen meer in het bijzonder onze stad :

D^{xv} 4, dossier 40, 10e stuk : O'Moran, luitenant-generaal.

"Discours pour le service de la ville d'Ostende en cas de générale ou d'alarme". 18 februari 1793.

D^{xxxixbis} II, dossier 115, 3e stuk : nota, overgemaakt door La Fayette aan het Comité de Recherches, waarin het bestaan bekend gemaakt wordt van twee werkplaatsen te Oostende en te Nice, waar valse assignaten gemaakt worden.

F^{II} 1222-1223 : Briefwisseling en rekening van Lefaiivre, magazijnmeester van de landingen te Oostende (jaar IV - jaar VII), 1 bundel.

De heer Dr. hist. J. Verhelst, werkleider bij het Rijksarchief te Gent, heeft zich daarop belast met het geduldig naspeuren van wat het voornaamste archief van Frankrijk bewaart aan bronnenmateriaal over Oost- en West-Vlaanderen tijdens de Franse tijd, einde 18e - begin 19e eeuw. Het opzet werd eveneens gepubliceerd in de "Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis", deel 135, 1969, blz. 1-70, onder de titel : "De "Archives Nationales" te Parijs. Dokumenten betreffende de Leie- en Scheldedepartementen in de reeksen C en F, 1789-1815". Ons interesseerde vooral het Leiedepartement, ongeveer het huidige West-Vlaanderen, en meer bepaald wat over Oostende uit die tijd stamt. Het archiefmateriaal is niet zo omvangrijk maar uiterst welkom, door het nijpend gebrek aan enig plaatselijk archief, opgebrand in omstandigheden die algemeen bekend zijn ...

In een dokument van 1-9 messidor van het jaar VI wordt het voor-nemen gekoesterd het Militaire Ziekenhuis van Oostende naar het klooster van de "Zwarte Zusters" over te brengen, wat op verzet stuit van het stadsmagistraat. Nog in het jaar VI besluit de Raad der Vijfhonderd te Parijs handelsrechtbanken op te richten in de steden Oostende en Gent. Op 8 fructidor van het jaar VIII van de Republikeinse Kalender wordt melding gemaakt van de aanwezigheid van Engelse schepen voor de rede van Oostende. Een bundel dokumenten handelt over openbare werken uit te voeren in enkele steden, waaronder Oostende. Zelfs een aantal politieverlagen zijn bewaard gebleven, bv. de toestand te Oostende in 1814 ! Ongetwijfeld kostbare bronnen van inlichting ...

Een havenstad zal uiteraard het probleem van paspoorten kennen ; hierover zijn heel wat archivalia voorhanden. Uit het jaar VI is een interessant dokument tot ons gekomen, waarin gewag gemaakt wordt van een voor de Fransen ongunstige publieke opinie in de kuststad.

In datzelfde jaar wordt een zekere Fellers, havenkapitein, als "verrader" door de bezetter bestempeld. Tenslotte zijn archivalia bewaard over militaire en handelsaangelegenheden te Oostende.

Kortom, wie oprechte belangstelling heeft voor de bewogen Franse periode, zal niet kunnen voorbijgaan aan deze studies !

E. Smissaert.

- - - - -
EEN RUBRIEK "VRAAG EN ANTWOORD".

Vanaf 1977 opent onze kring een nieuwe rubriek ten dienste van onze lezers, namelijk deze van vraag en antwoord. Lezers die inlichtingen vragen over vroegere gebouwen, straten, Oostendenaars, gebeurtenissen, verenigingen en noem maar op; kunnen deze vragen aan de redactie richten voor inlassing in het tijdschrift. Kan "De Plate" antwoorden dan publiceert zij in het eerstvolgend nummer en de vraag en het antwoord. Kan zij het niet dan stelt zij in het eerstvolgend tijdschrift de vraag aan de lezers.

Wij hopen op deze manier tot een actievere samenwerking tussen de leden te komen.

J.B. Dreesen

- - - - -
MODERNE FOLKLORE.

Bestaat dit ? Wanneer men zo voor dienstbezigheden in officiële dokumenten moet snuisteren en zoeken, vindt men zeer eigenaardige teksten. Deze geef ik U hier zonder commentaar.

Gelezen in het "Politierglement betreffende de parken en promenades" anno 1976. "Art. 1. Het is verboden in de openbare parken en op alle openbare gras- en bloemperken :..... 6) te graven, graszaden uit te snijden, aarde weg te halen, te spitten teneinde wormen te zoeken of zich tussen de bomen en het struikgewas te begeven om er te vissen".

S. Ippel

- - - - -
DE DUIVEL.

We hebben echt genoten van de posthume publicatie van Achille Van Acker "De duivel in spreekwoord en gezegde".

Jarenlang had de staatsminister er een hobby van gemaakt alle uitdrukkingen i.v.m. de duivel op te tekenen. Als folklorist had hij met veel interesse naar de volksmens geluisterd.

Tussen de honderde (of zijn het een paar duizend ?) spreekwoorden en gezegden een paar uitgepikt :

"Waar een schone vrouw is loert de duivel"

"Bij kerk en kluis bouwt de duivel een huis"

"Doe voor de duivel de deur niet open, hij komt zonder dat"

"De duivel houdt zich bezig met ons en wij met de anderen".

Dit boek werd uitgegeven door UGA te Heule. Kostprijs : 795 F.

O.V.

LIDGELDEN 1977.

"De Plate" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1977.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

	200 F. als gewoon lid
minimum	300 F. als steunend lid
minimum	500 F. als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van
"De Plate" : 750-9109554-54 (AN-HHP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende).

ONS TIJDSCHRIFT.

Wij hopen dat ons tijdschrift aan de meeste leden voldoening biedt. Wij hopen in 1977 8 nummers te laten verschijnen.

De redactie wil er tevens aan herinneren dat in de loop van februari een inhoudstafel handelend over de eerste 5 jaargangen zal verschijnen. Verzamelaars van ons tijdschrift zullen dit zeker willen bezitten. Mits overschrijving vóór 1.2.1977 van 25 F. op rek. De Plate 750-9109554-54 en vermelding "Inhoudstafel De Plate 1971-1976" zal dit ten spoedigste aan de intekenaars toegezonden worden.

O.V.

HEEMKUNDIG MUSEUM.

Wij hopen dat U in 1976 regelmatig het HEEMKUNDIG MUSEUM hebt bezocht en dat U telkens van uw vrienden en kennissen meebracht.

Opdat U hetzelfde zou doen in 1977 herinneren wij U dat het museum open is :

- Elke zaterdag van 10 tot 12 uur met uitzondering van de maand oktober
- Dagelijks in de zomermaanden juli, augustus en september van 10 tot 12 en van 15 tot 17 uur, uitgezonderd de dinsdag.
- Dagelijks van 10 tot 12 uur en van 15 tot 17 uur tijdens de Paasvakantie.
- Tijdens de maand oktober blijft het museum gesloten voor onderhoudswerken.

J.B. D.

MOORDLIEDEREN.

Door de bekende heemkundige Julien De Vuyst verscheen in de reeks Aureliae Folklorica als deel 6 "Het moordlied in de Zuidelijke Nederlanden tot de XIXe eeuw".

Het boek is rijk geïllustreerd en bevat een schat aan volkse liederteksten uit vliegende bladen door J. De Vuyst sinds jaren samengebracht.

Er komt een moordlied in van het droevig voorval dat in 1729 (ten tijde van de Oostendse Compagnie) zich te Oostende afspeelde. Het omvat maar eventjes 26 strofen en is dus een zeer lang verhaal.

Kostprijs : 518 F.

O.V.

INHOUDSTAFEL TIJDSCHRIFT.

Zoals in het vorig nummer gemeld kunnen onze leden intekenen op een exemplaar van de inhoudstafel van ons tijdschrift lopende over de eerste vijf jaargangen. Ze dienen hiervoor 25 F. te storten voor rekening van "De Plate".

O.V.

PRENTKAARTEN MUSEUM.

Stuur als propaganda voor ons heemkundig Museum naar familie en vrienden eens een kaart van ons museum. De reeks van 3 gekleurde kaarten kost maar 20 F. (Het Museum is in de wintermaanden open iedere zaterdag van 10 tot 12 uur).

G.V.

VOLKSGENEESKUNDE.

Het onvindbare werk "Volksgeneeskunde in Vlaanderen" in 1891 uitgegeven door A. De Cock werd thans anastatisch herdrukt door de Interbook International te Schiedam. Deze belangrijke herdruk kost 899 F.

O.V.

1977.

De Raad van Beheer van De Plate wenst alle leden en lezers een gelukkig nieuwjaar.

Dat dit jaar voor eenieder van ons voorspoedig weze en dat we allen zonder ziekte 1978 mogen tegemoet zien !

Zoals U hebt kunnen opmerken heeft De Plate een uitzonderlijke secretaris en een bekende hoofdredakteur die ons iedere maand een degelijk tijdschrift aanbieden. In de schoot van de beheerraad trachten wij hun dynamisme na te volgen.

Mag ik ter gelegenheid van de jaarwisseling aan al onze leden vragen, in de mate van het mogelijke, ook hun steentje bij te brengen aan de groei en de bloei van De Plate door het aanwerven van nieuwe leden.

Welk een prachtig nieuwjaarsgeschenk voor de beheerraad het aantal leden te zien verdubbelen ! In de mate dat U ons helpt zullen onze prestaties steeds vermeerderen De Plate ten bate.

De Voorzitter :
Auguste van Iseghem.

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen
